

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1915. Första kammaren.

Nr 1.

Sedan i kraft av § 49 regeringsformen och § 2 riksdagsordningen, riksdagen sammankommit till lagtima möte här i huvudstaden fredagen den 15 januari 1915, sammanträdde riksdagens första kammare i den uti riksdagens hus för kammaren anordnade samlingssal samma dag.

fredagen den 15 januari,

kl. 11 f. m.

Herr Jonsson, Olof, framträdde till talmansbordet och yttrade:

Enligt grundlagens bud tillkommer det mig att vid detta sammanträde föra ordet intill dess talmansutnämningarna meddelats kammaren, och får jag därför till Eder samtliga frambära min vördnadsfulla välkomsthälsning.

Det är till följd av det pågående väldiga kriget, vars omfattning knappast ännu är slutgiltigt begränsad och för vars avslutning säkerligen ingen ännu kan ange tidpunkten, under allvarliga och bekymmersamma förhållanden, som kammaren denna gång har att gå till sitt arbete. Väl har hittills under detta krig ingen, såvitt känt är, sökt våldföra sig på vår neutralitet, men även om denna förmån skulle komma att fortfara, så hava dock krigets följder eller återverkningar av kända orsaker på ett ganska tungt sätt redan drabbat vårt lands ekonomiska liv och samtidigt även förorsakat en stark nedgång i statsverkets inkomster. Denna omständighet jämte de avsevärda utgifter, som hava förskotterats för att hålla vår neutralitetsvakt i fullgott skick, synes därför böra göra det till en av denna riksdags främsta uppgifter att vid behandlingen och prövningen av anslagsfrågor, särskilt nya sådana, vilka utan olägenhet eller skada kunna anstå, iakttaga en ganska stark återhållsamhet, på det att, när under riksdagens sista dagar statsregleringen skall prövas och fastställas, de stora svårigheter, som eljest skulle möta för genomförandet av en sund reglering, må så långt möjligt kunna undanröjas.

Ja, mina herrar, måtte vårt blivande och omfattande, viktiga arbete få bedrivas under ostörd fred för vårt land, och måtte Guds välsignelse vila över Sveriges folk, över Konungen och över fäderneslandet! Med denna önskan får jag härmed förklara detta sammanträde öppnat.

Sedan herr ordföranden därefter intagit talmansplatsen, tillkännagav herr ordföranden, att han på grund av bestämmelsen i § 1 mom. 2 av kammarens ordningsstadga anmodat kansli-rådet C. F. Vougt att, till dess sekreterare blivit utsedd, föra kammarens protokoll ävensom att herr ordföranden för tillfället anställt kanslibiträden och vaktbetjäning till erforderligt antal.

Upplästes och lades till handlingarna följande från kungl. justitiedepartementet ankomna

*Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen
för justitiedepartementet den 13 januari 1915.*

I anledning av stadgandet i § 32 riksdagsordningen hade statsrådet och chefen för justitiedepartementet anmodat tre bland de av riksdagen valda fullmäktige i riksbanken och tre bland fullmäktige i riksgäldskontoret att närvara vid den granskning av riksdagsmannafullmakter, som skulle inför departementschefen verkställas innan årets lagtima riksdag sammanträdde; och infunno sig nu av fullmäktige i riksbanken herrar bankokommissarien R. E. Norberg, direktören Sven Palme och parkföreståndaren F. W. Thorsson samt fullmäktige i riksgäldskontoret herrar grosshandlaren O. M. Höglund, byråchefen i patent- och registreringsverket greve G. Lagerbjelke och professorn G. Kobb.

Vad första kammaren angår hade till justitiedepartementet insänts *dels* fullmakter för de 25 personer, som vid val i september år 1914 av vissa landsting och stadsfullmäktige utsetts till ledamöter av kammaren för åren 1915—1920, *dels ock* fullmakter för två personer, som, efter det ledamöter av kammaren avgått, vid nya röstsammanräkningen blivit utsedda att inträda i de avgångnas ställe.

[Vid härefter företagen granskning av fullmakterna lämnades de utan anmärkning.

Protokoll över granskningen jämte förteckning å första kammarens ledamöter enligt de granskade fullmakterna skulle tillika med dessa överlämnas till kammaren.

I ämbetet
Sven Hagströmer.

**Förteckning å de ledamöter av Riksdagens Första kammare
för vilka fullmakter granskats inför chefen för justitiedepar-
tementet den 13 januari 1915.**

Norrköpings stad.

1. Fabriksidkaren Carl Johan Gustaf Swartz i Stockholm.

Kristianstads län.

2. Lantbrukaren Johan Nilsson i Skottlandshus.
3. Grosshandlaren Gustaf Albert Eliasson i Ousby.

4. Rådmannen Peter Adolf Dahl i Kristianstad.
5. Lantbrukaren Johannes Andreas Åkesson i Raskarum.
6. Lantbrukaren Nils Åkesson i Rebbelberga kungsgård.
7. Redaktören Otto von Zweigbergk i Stockholm.

Göteborgs stad.

8. Fabrikören Richard Jonson i Göteborg.

Älvsborgs län.

9. Bankdirektören Lars Axel Hedenlund i Stockholm.
10. Godsägaren friherre Otto Baltzar Arvid Silfverschiöld
å Koberg.
11. f. d. konsuln Johan Ekman i Göteborg.
12. Lantbrukaren Johan Johanson i Valared.
13. Ingenjören Sixten Oskar Nylander å Axelfors.
14. Lantbrukaren Olaus Pettersson i Småkulla.
15. Godsägaren Carl Teodor Magnusson i Löfvås.
16. Regementsläkaren Carl Birger Alfred Eklundh i Borås.

Örebro län.

17. Redaktören Gerard Halfred von Koch i Stockholm.

Kopparbergs län.

18. Vice häradshövdingen Lars Emil Gezelius i Falun.
19. Överinspektören Daniel Alfred Petré i Stockholm.
20. Landshövdingen Carl Fredrik Holmquist i Falun.
21. Hemmansägaren Ollas Anders Ericsson i Ovanmyra.
22. Kommissionsärenden Erik Dalberg i Borlänge.
23. Redaktören Anders Pers i Västerås.

Norrbottnens län.

24. Biskopen Olof Bergqvist i Luleå.
25. Bergmästaren Carl Immanuel Asplund i Luleå.
26. Filosofie doktorn Paul Hellström i Luleå.
27. Borgmästaren Axel Efraim Fagerlin i Luleå.

Enligt § 2 i ordningsstadgan för kammaren anställdes upp-
rop av kammarens ledamöter, varvid såsom frånvarande anteck-
nades:

greve *Wachtmeister*, *Fredrik*,
herr *Ekelund*,
» *Cedercrantz*,
» *Meurling*,
» *Hallberg*,
» *Asplund*.

För herrar *Meurling* och *Hallberg* anmäldes förfall, varjämte
upplästes följande sjukbetyg:

Greve *F. Wachtmeister* lider av hypertrofia prostata och är nödsakad att undergå operation för nämnda sjukdom. På grund härav är greve *F. Wachtmeister* oförmögen att tills vidare fullgöra sina åligganden som riksdagsman.

Stockholm den 13 januari 1915.

Einar Key,
Med. doktor.

Att ledamoten av riksdagens första kammare bruksägaren *Gunnar Ekelund* är för närvarande på grund av sjukdom (influenta) oförmögen att inställa sig vid riksdagen, intygas:

Norrköping den 14 januari 1915.

Vilh. Lindvall,
leg. läkare.

Att landshövdingen och kommandören m. m. välborne herr *O. C. W. Cedercrantz* av sjukdom — influenza och akut inflammation i luftrören — är förhindrad infinna sig vid riksdagen närmaste 1 till 2 veckor, intygas härmed på heder och samvete.

Kalmar den 12 januari 1915.

Carl V. A. Sjögren,
leg. läkare.

Hans excellens herr statsministern *Hammarskjöld*, som nu inträdde, erhöi på begäran ordet och yttrade:

Första kammaren får jag meddela Kungl. Maj:ts öppna brev om förordnande av talman och vice talman.

Härefter uppläste herr statsministern ifrågavarande kungl. brev, enligt vilket förordnats till talman ledamoten av kammaren herr *Afzelius* och till vice talman ledamoten av kammaren herr *Friesen*.

Herr *Jonsson*, *Olof*, lämnade nu talmansplatsen, som intogs av herr talmannen; och yttrade därefter herr talmannen:

Mina herrar! Mycket av det vi sett och se av det stora dramat är ju sådant, varifrån tanken vänder sig bort med sorg och förfäran, men det är också mycket, vid vilket den dröjer med beundran och vördnad. Hit räknar jag framför allt den endräkt, som besjälade de kämpande folken, den broderskapets ande, som jämnat inre skiljemurar och begravt alla tidigare tvistefrön. Är det faran, som så *tvingar* till samdräkt, är det endast det stora hatet, hatet till fienden utanför gränsen, som uppslukar och kväver det mindre, det inbördes? Det kan ju tyckas så; men djupare sett är det dock någonting annat: det är tanken på det stora gemensamma, det vi kalla fosterlandet, som trätt fram i full klarhet och låtit det som skiljer synas underordnat och ringa. Säkertligen skall icke detta mäktiga intryck förflyktigas med faran och striden; de folk, som nu utstå krigets bittra prov,

skola icke lätt glömma den härliga kraft och glädje, som enighet gav dem. Är det då endast i krigets skola detta kan läras, kunna icke även andra folk tillägna sig den lärdomen, mindre dyrköpt? Väl icke så, att de inre striderna skulle dö bort och försvinna — det vore visserligen icke att önska — men så, att dessa strider skulle förlora sin hatfulla bitterhet och adlas av medvetandet om det som ändå är vida större. Då skulle ur krigets förödelse växa ett släkte, starkare, gladare och lyckligare än det som varit.

Må det vara tillåtet att uttrycka en sådan önskan, när vi nu begynna 1915 års riksdag!

Herr talmannen anmälde, att någon ansökning till sekretärbefattningen hos kammaren icke inkommit, och hemställde, huruvida kammaren behagade genast företaga val av sekreterare.

Sedan denna hemställan besvarats med ja, företogs valet, och befanns efter valförrättningens slut hava blivit till sekreterare utsedd:

Kanslirådet A. von Krusenstjerna med 138 röster.

Herr talmannen yttrade, att han efter samråd med andra kammarens talman finge föreslå, det första kammaren ville besluta att vid sitt sammanträde måndagen den 18 innevarande månad företaga följande val, nämligen

dels av fyra ledamöter för att jämte talmannen tillsätta kammarens kansli och vaktbetjäning,

dels av tre ledamöter för att delta i talmansöverläggningarna, och

dels av två ledamöter att hava inseende över riksdagens kansli.

Detta förslag antogs.

Kanslirådet von Krusenstjerna fick nu företräde, underrättades, att han blivit av kammaren vald till sekreterare och övertog protokollsföringen.

In fidem
C. F. Voug.

Tillkännagavs, att Kungl. Maj:t genom offentliga anslag i nåder bjudit och kallat riksdagens ledamöter att lördagen den 16 i denna månad kl. 11 f. m. infinna sig i slottskapellet samt efter förrättad gudstjänst begiva sig till rikssalen för att där inhämta vad Kungl. Maj:t hade att meddela riksdagen.

Herr talmannen meddelade, att till kammarens förfogande överlämnats 100 inträdesbiljetter till rikssalen vid riksdagens öppnande, och hemställde, att fördelning av dessa biljetter proportionellt i förhållande till ledamotsantalet å varje bänk finge genom sekreteraren ske efter slutet av kammarens sammanträde denna dag, med iakttagande att de för varje landstingsområdes eller stads riksdagsmän avsedda biljetter utlämnades till områdets eller stadens äldste närvarande representant, som sedermera finge ombesörja den vidare utdelningen.

Denna hemställan bifölls.

Kammaren åtskildes kl. 11,47 f. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.